

PRZEWROTNIK (4) *sb m*

e oraz o jasne.

sg *N* przewrotnik (1). ◇ *G* przewrotniku (1) [*w* znac. 3.], [przewrotnika [*w* znac. 2.]]. ◇ [*D* przewrotnikowi.] ◇ *I* przewrotnikiem (1). ◇ *pl* [*N* przewrotnicy.] ◇ *G* przewrotnik(o)w (1). ◇ [*A* przewrotniki.]

Sł stp notuje, Cn s.v. przewrotny, Linde XVI (dwa z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. Człowiek zły, fałszywy; krętacz, obłudnik, kłamca (2) : Sycophanta – Oblygacz, kłamstwem się karmiac, przewrotnik, zarłok fygow. *Calep* 1039a; [A iako Iob Święty piśze przewrotnikowi/ kurzy się dym z noła *KrowObraz* H].

[*W przeciwstawieniach*: »przewrotnik ... cnotliwy; zdobrzeć ... przewrotnikiem się stać«: Abowiemci ielt obrzydłym przed Pánem przewrotnik/ ale on [*Bóg*] cnotliwym oznaymuie tajemnice fwe. *BibRadz Prov* 3/32 (*Linde*); iże człowiek miefzkáiąc z dobrym człowiekiem/ zdobrzeie/ á s przewrotnym theż przewrotnikiem się stánie *GilPos* 210v.]

Szeregi: »przewrotnik, fałszerz« (1): Niemálfz tey żadney liśey iámy/ tych przewrotnikow fałszerzow/ od ktoreyby im niezáfłkoczył [*św. Tomasz*] *SkarŻyw* 203.

[»niewiernik i przewrotnik«: A ták ty fynu człowieczy nie bóy się ich/ áni się mów ich lę kay: bo niewiernicy y przewrotnicy fą z tobą/ á z niedźwiadkami miefzkálfz. *WujBib Ez* 2/6 (*Linde*).

»złośnik i przewrotnik«: tedyć on [*Pan*] wftánie á zgromi wfzytki Tyrańfkie wiátry/ y też złośnikow y przewrotnikow náwálfności. *GilPos* 273.]

a. [Ktoś, kto zmienia sens słów, mąci treść, mówi w sposób niejasny:

przewrotnik czego: á przetoż Syn Boży będzie ich [*Ebijonitów*] karał/ iako przewrotniki fłow iego iálfnych. *PiotrGonSyn* G3.

α. *Przydomek nadawany Apollinowi delfickiemu*: skąd się były wzięły one w pogaństwie rzezone *oracula* sławne, jako były: Apollo w Delfach, Jowisz w Dodonie [...]; którzy lud odpowiedziami wątpliwymi i przewrotnymi mamili. Prze to Apollona Grekowie w Delfach przewrotnikiem zwali, dla wątpliwych odpowiedzi jego *OrzPolic* 44.]

2. *Buntownik, wichrzyciel; subversor Cn* (1) : drudzy mu [*Jeżusowi*] grubie laiali ij przewrotnikiem go nazywali *OpecŻyw* 107v.

[*W połączeniu szeregowym*: DO BUNTOWNIKA, PRZEŚLADOWNIKA I PRZEWROTNIKA *Apolog* 2.]

3. *bot. Alchemilla L. (Rost); przywrotnik, byliny lecznicze z rodziny różowatych (Rosaceae)* (1) : A niech się chronią [*wdowy z bólem głowy*] zioł pożywać/ iako skoczku/ nafięzrzału/ [...] przewrotniku *LudWieś* B3v; [Pes leonis Przewrotnik *SzymŁowEnch* †].

Synonimy: 1. falesznik, hipokryta, kłamca, łgarz, matacz, obłudnik, obojętka, omylnik, pokrytca; 2. buntownik, niespokojnik, niezgodnik, rozrywacz, szemracz, zamieszacz, zwadliwy, zwajca.

Cf **PRZEWROCICIEL**, [**PRZEWROĆCA**], **PRZEWROTNY**